

توسعه کار آفرینی

رویکرد آموزشی

مهندس گرامت... اکبری

عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی

با همکاری سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان

و مرکز کار آفرینی دانشگاه شیراز

قابل استفاده دانشجویان و دانش آموختگان تمامی رشته های تحصیلی

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

بهار ۱۳۸۵

اکبری، کرامت الله
توسعه کارآفرینی، رویکرد آموزشی/کرامت الله اکبری. -- تهران :
سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۸۵ .
۲۸۸ ص. : مصور، جدول، نمودار.

ISBN 964-8848-58-0

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
ص.ع. به انگلیسی: keramatollah Akbari. Entrepreneurship
development educational approach.

۱. کارآفرینی، الف. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی. ب. عنوان.
ت ۶۱۵ / الف HB ۳۳۸ / ۰۴

کتابخانه ملی ایران

۳۴۸۷-۸۵م

توسعه کارآفرینی (رویکرد آموزشی)

تألیف: مهندس کرامت الله اکبری

ناشر: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

چاپ اول: ۱۳۸۵

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

شابک: ۰ - ۵۸ - ۹۶۴-۸۸۴۸

حق چاپ و نشر محفوظ است.

سازمان انتشارات

نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان قنبررازی - خیابان شهدای زاندارمری - پلاک ۱۵۳

تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸ - دورنگار: ۶۶۴۸۷۱۵۹

مراکز پخش:

۱- فروشگاه و نمایشگاه مرکزی: تهران - خیابان انقلاب - بین فلسطین و چهارراه ولیعصر - جنب مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران

۲- خیابان انقلاب - بین وصال و قدس - نبش خیابان اسکو - پلاک ۲/۴ - فروشگاه سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی - تلفن: ۶۶۴۸۷۱۲۵

پست الکترونیکی: www.isba.ir - پایگاه اطلاع‌رسانی: info@isba.ir

۵.....مقدمه

۹.....سخن ناشر

فصل اول - نقش آموزش در توسعه کارآفرینی

۱۶.....	اهمیت و ضرورت آموزش کارآفرینی
۱۷.....	اهداف دوره‌های آموزش کارآفرینی
۱۹.....	تجارب آموزش کارآفرینی در کشورهای مختلف
۲۲.....	معرفی دوره‌های آموزش کارآفرینی
۲۹.....	نظام آموزش عالی کشور و کارآفرینی
۳۰.....	آینده کارآفرینی
۳۲.....	منابع مختلف آموزش کارآفرینی
۳۲.....	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۳۲.....	مراجع

فصل دوم- مفاهیم و فرآیند کارآفرینی

۳۴	ماهیت و توسعه کارآفرینی
۳۸	تعریف کارآفرین
۴۱	کارآفرین از دیدگاه مکاتب اقتصادی
۴۲	کارآفرین از دیدگاه محققین علوم رفتاری
۴۲	ویژگی‌های کارآفرینان
۵۱	مهارت‌های کارآفرینی
۵۲	فرآیند کارآفرینی
۵۶	عوامل مؤثر بر کارآفرینی
۵۸	نقش‌ها و نیازهای سازمانی و محیطی کارآفرینان
۶۰	انواع کارآفرینی
۶۱	فعالیت
۶۹	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۷۰	مراجع

فصل سوم- کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک

۷۲	کسب و کارهای کوچک
۷۲	تعریف کسب و کارهای کوچک
۷۵	اهمیت و ویژگی‌های کسب و کارهای کوچک
۷۸	صنایع کوچک، کارآفرینی و خوداشتغالی
۸۲	کسب و کار خانگی
۸۲	کسب و کار اینترنتی
۸۳	فعالیت
۸۵	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۸۶	مراجع

فصل چهارم - خلاقیت و کارآفرینی

۸۸.....	خلاقیت و انواع تفکر
۹۳.....	ارتباط تفکر با ماهیت مغز
۹۵.....	ارتباط هوش و خلاقیت
۹۶.....	ماهیت فرآیند خلاقانه
۱۰۳.....	موانع خلاقیت
۱۱۱.....	تکنیک‌های خلاقیت و روش‌های خلاق حل مسأله
۱۴۷.....	فرآیند نوآوری
۱۵۳.....	نوآوری نظام‌یافته
۱۵۴.....	تکنیک TRIZ
۱۶۴.....	ویژگی‌های نوآوری
۱۷۰.....	فعالیت
۱۷۶.....	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۱۷۸.....	مراجع

فصل پنجم - فرهنگ کار و کارآفرینی

۱۸۰.....	فرهنگ کارآفرینی
۱۹۰.....	اصول اخلاقی و مسؤولیت‌های اجتماعی کارآفرینان
۱۹۲.....	اصلاح باورهای ضدفرهنگی
۱۹۴.....	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۱۹۵.....	مراجع

فصل ششم - راه‌اندازی کسب و کار

۱۹۸.....	فرآیند تصمیم‌گیری کارآفرینانه
۲۰۰.....	الزامات تشکیل فعالیت کارآفرینانه جدید
۲۰۱.....	انواع تشکیل فعالیت کارآفرینانه
۲۰۴.....	شناسایی و ارزیابی فرصت
۲۰۸.....	انتخاب رشته فعالیت (شغل)
۲۱۱.....	ایده‌پردازی

۲۱۲.....	راهنمای شروع یک کسب و کار کوچک
۲۱۷.....	برنامه‌ریزی کسب و کار
۲۱۸.....	تأمین منابع مالی
۲۲۰.....	مرکز رشد (انکوباتور تجاری)
۲۲۴.....	فعالیت
۲۲۸.....	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۲۲۹.....	مراجع

فصل هفتم - تدوین طرح کسب و کار

۲۳۲.....	تعریف طرح کسب و کار
۲۳۳.....	طرح کسب و کار یک صفحه‌ای در یک صفحه
۲۳۹.....	تحقیقات طرح کسب و کار
۲۴۱.....	فرآیند برنامه‌ریزی
۲۴۲.....	تحلیل موقعیت
۲۴۴.....	سرفصل‌های طرح کسب و کار
۲۸۰.....	فعالیت
۲۸۲.....	پرسش‌هایی برای بحث و تمرین
۲۸۳.....	مراجع

فصل هشتم - ضمایم

۲۸۶.....	(۱) منابع برای مطالعه بیشتر
۲۸۷.....	(۲) معرفی سایت‌های کارآفرینی
۲۹۰.....	(۳) اینترنت ابزار یافتن منابع
۲۹۲.....	(۴) تجارت الکترونیکی، رشد و راه‌اندازی فعالیت اقتصادی
۲۹۶.....	(۵) ۴۰ اصل نوآوری (TRIZ)
۳۱۰.....	(۶) قابلیت‌های خلاقیت فردی
۳۱۱.....	(۷) آشنایی با کارآفرینان

تقدیر و تشکر

برخود لازم می‌دانم از همکاریهای مرکز کارآفرینی دانشگاه نیز از مساعدهای سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان جهاددانشگاهی و کلیه عزیزانی که در تهیه این کتاب اینجانب را همراهی و تشویق نموده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم :

- اساتید محترم و گرانقدری که مرا راهنمایی کرده و از تجربیات و اندیشه‌ها آن‌ها بهره برده‌ام، آقایان دکتر علینقی مصلح شیرازی، دکتر علیرضا فیض‌بخش، دکتر محمود احمدپور داریانی، دکتر کامبیز طالبی و جلیل صمدآقایی.

- همکارانم در جهاد دانشگاهی و سازمان همیاری اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی، آقایان مهندس مرتضی پرهیزکار، مهندس حمید هاشمی و مهندس محمد کیا که با نظرات ارزشمند خود، بر غنای مطالب افزوده‌اند.

- همکارانم در جهاد دانشگاهی فارس آقایان مسعود عباسی که طراحی جلد و صفحات داخلی را با ظرافت و دقت و علیرضا بشیری که با حوصله فراوان تایپ متن را انجام داده است.

- دست اندرکاران سازمان انتشارات جهاددانشگاهی که در چاپ این کتاب زحمات فراوانی را متحمل شدند.

این کتاب را به پاس قدردانی از زحمات، صبر و حوصله همسر و فرزندانم به آن‌ها تقدیم می‌نمایم.

واژه کارآفرینی هم‌اکنون برای بیان معانی و اهداف مختلفی به کار برده می‌شود. از یک سو به معنای یک رویکرد توسعه اقتصادی است که مورد توجه برخی از کشورها قرار گرفته و از طریق اقتصاد کارآفرینی توانسته‌اند به توسعه دست یابند. در این راستا تعداد کسب و کارهای جدید یک شاخص توسعه‌یافتگی است. در این عرصه رقابت میان کشورها به رقابت میان شرکت‌ها تبدیل شده است. از سوی دیگر این واژه به معنای روحیه سرزندگی و فضیلت و یا به تعبیری عمیق‌تر، شوق خلقت می‌نامند. از نگاهی دیگر توانایی راه‌اندازی کسب و کار و فروش یک ایده، محصول یا خدمت جدید را کارآفرینی می‌نامند.

آنچه که می‌توان از میان مطالب فوق نتیجه گرفت این است که کارآفرینی از موضوعات مهم روزگار ماست و عصر امروز را می‌توان عصر کارآفرینی نامید. کارآفرینان امروزه از احترام خاصی برخوردارند و روزبه‌روز به تعداد آن‌ها افزوده می‌شود. به حق این افراد سربازان و قهرمانان توسعه اقتصادی هر کشوری هستند.

کارآفرینی فرآیندی است پیچیده، طولانی مدت و طاقت‌فرسا و علاوه بر آمادگی و علاقه‌مندی شخص از دوران کودکی، نیاز به آموزش و پرورش نیز دارد و با فراهم شدن بسترهای آن از طریق دولت و مردم و حمایت‌های مختلف آنان شکوفا می‌شود.

اهمیت آموزش کارآفرینی در کشور ما روزبه‌روز بیشتر می‌شود. این موج که از اوایل سال ۱۳۸۰ در دانشگاه‌های بزرگ آغاز شده هم‌اکنون در اکثر دانشگاه‌ها علاوه بر کارگاه‌های آموزشی کارآفرینی، یک درس ۲ یا ۳ واحدی نیز در برنامه‌های درسی دانشجویان کاردانی و کارشناسی گنجانده شده است. علاوه بر این با توجه به اهمیت موضوع کارآفرینی نهادهای مختلفی نیز برای حمایت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی تأسیس شده است. سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان جهاد دانشگاهی و مراکز کارآفرینی در دانشگاه‌های کشور از جمله این نهادها هستند.

به دلیل فعالیت اینجانب از سال ۱۳۷۸ در سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان جهاد دانشگاهی و علاقه‌مند شدن به مباحث اشتغال و کارآفرینی دانشجویان، ارایه درس کارآفرینی عمومی در دانشگاه شیراز از سال ۱۳۸۱ به عهده اینجانب قرار داده شد. از همان ابتدا سعی کردم این درس را به شیوه‌ای متفاوت ارایه دهم و مشارکت دانشجویان را با انجام فعالیت‌های عملی بیشتر نمایم. کمبود منابع آموزشی و کمک آموزشی و حتی کتابی که به صورت آموزشی نوشته شده باشد، اینجانب را ترغیب نمود تا به تدریج طی حدود ۴ سال تدریس و تجربه در این حوزه، کتاب آموزشی حاضر را تهیه نمایم و علی‌رغم کاستی‌های آن در اختیار دانشجویان و سایر علاقه‌مندان قرار گیرد.

امید است این گام با تلاش‌های بعدی سایر اساتید محترم کامل شود و بتوان بسته‌های کامل آموزشی کارآفرینی (شامل راهنمای استاد، کتاب کار و ...) به خصوص با استفاده از نرم‌افزارهای چند رسانه‌ای تهیه و ارایه نمود.

ویژگی‌های کتاب حاضر

کتاب حاضر برای یک درس ۳ واحدی تنظیم شده است، اساتید محترم می‌توانند با حذف بخش‌هایی از فصول هفت‌گانه آن را برای درس ۲ واحدی نیز ارایه نمایند.

ویژگی خاص کتاب حاضر این است که سعی شده است مطالب به شکل آموزشی نگاشته شود و در هر فصل تکالیفی را به صورت تمرین، فعالیت و پرسش به عهده دانشجویان گذاشته شود. توجه به فعالیت‌های عملی دانشجویان و ارایه آن‌ها در کلاس تأثیر به‌سزایی در یادگیری، علاقه‌مندی و کارآفرین شدن دانشجویان خواهد داشت.

ویژگی‌های دیگر کتاب معرفی سایت‌های کارآفرینی و آشنایی با کارآفرینان موفق ایرانی و خارجی است. ایجاد انگیزه در دانشجویان برای علاقه‌مندی به درس کارآفرینی از وظایف مهم اساتید است. این مهم از طریق ارایه نمونه و الگوهای عینی کوچک، طرح مباحث داغ روز و شروع کلاس با یک سؤال خاص توصیه می‌شود، در صفحات این کتاب شعارهای کوتاه و جذاب قرار داده شده است، تا از این طریق نیز فرهنگ کارآفرینی، تلاش، کوشش، موفقیت، خلاقیت و آینده‌نگری ترویج شود.